

**Konkurs Języka Polskiego
dla uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2023/2024**

Etap wojewódzki

Drogi Uczniu!

Gratulujemy osiągniętych wyników w etapie rejonowym.

Przed przystąpieniem do rozwiązywania testu prosimy, żebyś zapoznał się z poniższymi wskazówkami:

1. **wpisz swój kod na karcie odpowiedzi do zadań zamkniętych i na karcie odpowiedzi do zadań otwartych** zgodnie z poleceniem komisji konkursowej;
2. masz do rozwiązania **34** zadania, w tym:
 - a. **zadania zamknięte** gdzie podane są odpowiedzi, z których tylko **jedna jest poprawna**; za każde poprawnie rozwiązane zadanie z tej grupy otrzymasz 1 punkt; odpowiedzi na te zadania udzielaj wyłącznie na **karcie odpowiedzi do zadań zamkniętych**; jeżeli się pomylisz, błędne oznaczenie otocz kółkiem i zaznacz nową poprawną odpowiedź; jeśli zaznaczysz więcej niż jedną odpowiedź bez wskazania, która jest prawidłowa, to żadna odpowiedź nie będzie uznana;
 - b. **zadania otwarte** wymagają samodzielnego napisania odpowiedzi; punktacja za każde z tych zadań podana jest przy numerze zadania; odpowiedzi na te zadania udzielaj wyłącznie na **karcie odpowiedzi do zadań otwartych**;
 - c. zapisy w arkuszu testowym oraz brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane;
3. za rozwiązanie wszystkich zadań możesz otrzymać łącznie **50** punktów;
4. odpowiedzi udzielaj czarnym długopisem; na kartach odpowiedzi nie używaj ołówka, gumki ani korektora;
5. uważnie czytaj wszystkie polecenia;
6. po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś wszystkich odpowiedzi;
7. na rozwiązanie zadań masz **120 minut**.

Powodzenia!

Zadania od 1. do 22. do tekstu Zbigniewa Żuławskiego *Grzech piąty: „Reduta Ordona”*

Zbigniew Żuławski

GRZECH PIĄTY: „REDUTA ORDONA”

Najwspanialsze, a już na pewno najpopularniejsze dzieła naszej literatury, wsparte tysiącami komentarzami, wypowiedziami, opiniami i pólśłówkami, od lat ugruntowują w nas obrazy, z których łatwo wynikać może, iż rzeczywiście nieprzecieżalnym pragnieniem każdego z Polaków jest... jak najprędzej umrzeć za ojczyznę.

Sienkiewicz sławił Wołodyjowskiego grzebiącego się pod ruinami Kamieńca, Mickiewicz – Ordona wysadzającego się w powietrze wraz ze swoją redutą. Gałczyński – obrońców Westerplatte: „Teraz wznosimy się wśród chmur – żołnierze z Westerplatte”.¹

Wymienione tu sztandarowe przykłady literacko-wychowawcze świadczą dobitnie o druzgocącej (jakoby...) predylekcji² Polaków do straceńczych postaw, o narodowej pasji popełniania patriotycznych samobójstw za pomocą materiałów wybuchowych.

Pana Wołodyjowskiego chroni autorytet Sienkiewicza, toteż małego rycerza, „Hektora kamienieckiego”, nikt prócz kilku naprawdę nudnych profesorów w tym kraju nie poważy się szargać. Nie ruszymy go i my. Adam Mickiewicz co prawda też wielki autorytet, ale wiadomo, że do powstania listopadowego szczęścia nie miał. Sam go nie widział, ale cóż?

Po dziesięciomiesięcznej walce powstanie listopadowe chyliło się ku upadkowi. Armia carska Paskiewicza Erywańskiego oblegała Warszawę. 6 września 1831 roku rozpoczął się szturm. Paskiewicz uderzył wprost od zachodu na Wolę i Szczęśliwicę.

Wzdłuż szosy wolskiej na redan nr 57 i redutę wolską (2000 żołnierzy polskich) uderzył korpus generała Pahlena – 22 bataliony (11 470 bagnetów). Między Wolą a Szczęśliwicami na odosobniony fort 54 – redutę Ordona bronioną przez pół batalionu (300 bagnetów) – uderzyło 21 batalionów korpusu generała barona Kreutza (11 400 bagnetów). Na dobrą sprawę przy stosunku sił 40 : 1 o walce nie mogło być mowy. I tak też było. Nim się kto zdążył obejrzeć ...w szaniec nieprzyjaciół kupa / Już laża jak robactwo na świeżego trupa.

...A więc reduta stracona. Lecz gdzie jest Ordon?

Nasłuchawszy się w Dreźnie przy dobrym winku opowieści uczestnika powstania, Stefana Gałczyńskiego, napisał Mickiewicz swe słynne „opowiadanie adiutanta”, który to „adiutant” takie oto dziwy ujrzał „na własne oczy”:

*Widzę go znowu – widzę rękę – błyskawicę,
Wywija, grozi wrogom, trzyma palną świecę,
Biorą go – zginął – o nie, – skoczył w dół, do lochów
„Dobrze – rzecze generał – nie odda im prochów”.*

Tu blask, – dym, – chwila cicho – i huk jak stu gromów!

*Zaćmiło się powietrze od ziemi wyłomów,
Harmaty podskoczyły i jak wystrzelone
Toczyły się na kołach – lonty zapalone
Nie trafiły do swoich panew. I dym wionął
Prosto ku nam; i w gęstej chmurze nas ochłonął.
I nie było nic widać prócz granatów blasku,
I powoli dym rzedniał, opadał deszcz piasku.
Spojrzałem na redutę; – wały, palisady,
Działa i naszych garstka, i wrogów gromady;
Wszystko jako sen znikło. – Tylko czarna bryła
Ziemi niekształtnej leży – rozjemcza mogiła.*

[...]

Tam zagrzebane tylu set ciała, imiona:

*Dusze, gdzie? nie wiem, lecz wiem, gdzie dusza Ordona.
On będzie Patron szanów! – Bo dzieło zniszczenia
W dobrej sprawie jest święte, jak dzieło tworzenia...*

Tymczasem wkrótce po Pana-Mickiewiczowych drezdeńskich rozmowach okazało się, że ów *Patron szanów* – kapitan artylerii Juliusz Konstanty Ordon – bynajmniej nie znajduje się w niebiesiech, lecz żywy i cały cieszy się najlepszym zdrowiem. Jak większość oficerów powstania znalazł się na emigracji. I odtąd zaczęło się jego podwójne życie. Ordon fantastyczny, poetycki raz po raz wysadzał swą redutę wszędzie tam, gdzie grzmiąły dumne strofy mickiewiczowskiego wiersza. Ordon prawdziwy, z krwi i kości, tułał się wśród tłumu weteranów i wygnańców po całej Europie. Czy wiedział o swojej śmierci? Bez wątpienia. Co robił? Milczał.

A jakżeż wyglądała sprawa samej reduty? Co jest legendą, a co prawdą? Wybitny historyk rosyjski, generał lejtnant Puzyrewski, który w dziele „Wojna polsko-ruska 1831 r.” daje obiektywny i pełen rycerskiej szlachetności wobec przeciwnika obraz wydarzeń, tak opisuje na podstawie relacji uczestników szturmów walkę o „Redutę Ordona”.

„Kolumna lewa 2 korpusu pod dowództwem Geismara uderzyła na prawo ku fortyfikacji nr 54, przeciwko której szła kolumna 2 korpusu pod dowództwem gen. Sulimy; walka długo trwać nie mogła: półbatalion polski broniący fortu zaatakowany z frontu i z tyłu, stawiając mężny opór, prawie zginął w całości. Ciężko ranionego Geismara zastąpił pułkownik Liprandi. Odniesiony triumf musiał być jeszcze ciężką okupioną ofiarą: z niewiadomej przyczyny skład prochu wyleciał w powietrze, przy czym stu ludzi legło trupem”.

Reszta jest legendą. Gwoli ścisłości zaznaczyć należy, iż laury nadawane Pana-Mickiewiczową ręką nie cieszyły się wówczas taką powagą jak dziś. Ludzie, którzy widzieli wojnę, sami ją robili – znali ją zbyt dobrze, by bez protestu przyjąć romantyczne wizje poety. Jeśli po klęsce w myślach swoich i sercach przeżywali ją raz jeszcze na nowo, to dlatego głównie, że szukali, jak można było zwyciężyć, a nie – jak należało ładnie umrzeć.

Anegdotyczne wręcz spięcie przydarzyło się wkrótce po upadku powstania w jednym z salonów drezdeńskich. W licznym towarzystwie po wysłuchaniu opowieści o szturmie Warszawy, klęsce i odwrócie wojsk polskich za Wisłę zerwał się „rozkudłany młodzieniec” i zawołał, iż należało raczej zagrzebać się pod ruinami niż poddać stolicę. „Czy po to, byś pan, panie Mickiewicz, mógł siadłszy na ruinach opiewać pogrzebanych?” – z dobrotliwą ironią zapytał „nestor³ polskich rycerzy”, stary generał Małachowski, weteran wielu bitew.

Sądzić należy, że i sam Ordon – inteligentny zawodowy oficer „uczonej broni” – podobnie jak jego koledzy, świadomi praw i potrzeb wojny „fachowcy śmierci”, nie przejmował się zbyt samobójczymi rojeniami „rozkudłanego młodzieńca”, co w życiu prochu nie wahał i trupa nie widział. Mieszkał sobie kapitan Ordon w Szkocji, uczył, żył – i czekał. Jak inni stanął znowu do walki, gdy ruszyła fala rewolucyjna Wiosny Ludów. Wkrótce znalazł się na Węgrzech, gdzie bił się z Austriakami w szeregach polskiego legionu pod generałami Wysockim i Dembińskim. W wojnie krymskiej widzimy go w Burgas w obozie dywizji polskiej generała Zamoyskiego, gdzie dowodzi baterią. Później przystał do rewolucjonistów włoskich, brał udział w wojnach o zjednoczenie Włoch na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych. Zasługi Ordona musiały być niemałe, jeśli ten tułacz bez ojczyzny zaliczony został do regularnej armii włoskiej w stopniu majora. Ostatnie lata życia spędził we Florencji, gdzie skromną emeryturę dzielił z ubogimi, dziećmi i – gołębiami. Ten siemdziesięciokilkuletni wówczas starzec oddał całe życie walce o wolność Polski i Europy. To, co mu z życia zostało po latach poświęceń, było już bezsprzecznie jego prywatną własnością, nikomu, żadnej walce, żadnemu narodowi nieprzydatną. Uznał, że może odejść. I odszedł dobrowolnie, nie czekając swego czasu, popełniwszy samobójstwo w roku 1887.

Taka jest prawda. A więc tam – mgnienie, błysk *palnej świecy*, a tu – 50 lat trudnego życia, wiele walk i bitew i wielokrotny wybór drogi życiowej. Nie jednorazowa, lecz

wielokrotnie powtarzana decyzja poświęcenia się walce o ideał, wytrwała wiara w skuteczność ludzkiego działania, ciąg bohaterstwa i omyłek, ofiarności i wytrwałości...

Który z tych dwóch Ordonów jest bardziej ludzki, psychologicznie bliższy nam i bardziej godny podziwu?

Na podstawie: Zbigniew Załuski, *Grzech piąty: „Reduta Ordona”* [w: tegoż] *Siedem polskich grzechów głównych*. Warszawa 1983.

¹ *Teraz wznosimy się wśród chmur...* – wers z wiersza K.I. Gałczyńskiego „Pieśń o żołnierzach z Westerplatte”

² *predylekcja* – szczególne upodobanie, skłonność do kogoś albo czegoś

³ *nestor* – najstarszy, zasłużony przedstawiciel jakiejś grupy ludzi, otaczany powszechnym szacunkiem

Zadanie 1. (0–2)

I. Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk.

W zamieszczonym w tekście fragmencie *Reduty Ordona* narrator wypowiada się w 1.1. _____, osobie i relacjonuje wydarzenia z perspektywy 1.2. _____

1.1.

A. pierwszej

B. trzeciej

1.2.

C. żołnierza broniącego reduty.

D. obserwatora toczącego się boju.

II. Zacytuj odpowiedni fragment utworu Adama Mickiewicza, który udowodni poprawność Twojej odpowiedzi.

**Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH**

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Wiersz Adama Mickiewicza został opatrzony podtytułem *Opowiadanie adiutanta*, żeby

A. uwiarygodnić relację podmiotu mówiącego.

B. uzasadnić użycie terminologii wojskowej.

C. nadać utworowi charakter symboliczny.

D. zaangażować odbiorców emocjonalnie.

E. udratyzować relację z pola walki.

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Użyte w wierszu Adama Mickiewicza wyrażenie *rozjemcza mogiła* oznacza, że

A. polegli zostali pochowani we wspólnym grobie.

B. śmierć pogodziła dotychczas zwaśnione strony.

C. poległych za wolność pochowano z honorami.

D. pochowano w niej żołnierzy wrogiej armii.

Zadanie 4. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Ostatnie słowa wypowiedziane przez generała w cytowanym fragmencie *Reduty Ordona* wyrażają

- A. przygnębienie, bo obrońcom zabrakło amunicji.
- B. niepokój, ponieważ obrońcy przegrywają.
- C. rozpacz, że powstanie chyli się ku upadkowi.
- D. ulgę, bo arsenał nie wpadnie w ręce wroga.

Zadanie 5. (0–1)

Przyporządkuj podane środki stylistyczne do właściwych cytatów, wstawiając w pustą kratkę odpowiednią literę.

	<i>widzą rękę – błyskawicę</i>	A	wykrzyknienie
	<i>nieprzyjaciół kupa</i>	B	szyk przestawny
	<i>[...] lonty zapalone Nie trafiły do swoich panew.</i>	C	porównanie
	<i>w gęstej chmurze</i>	D	przerzutnia
	<i>Wszystko jako sen znikło.</i>	E	przenośnia
	<i>On będzie Patron szanćów!</i>	F	epitet
		G	kolokwializm

**Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH**

Zadanie 6. (0–1)

Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk.

Pierwsze wersy cytowanego w tekście fragmentu *Reduty Ordona* mają charakter **a/b** ____, ponieważ zawierają wiele **c/d** ____

a. statyczny	c. czasowników informujących o działaniu się.
b. dynamiczny	d. przymiotników służących opisowi reduty.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. a, c
- B. a, d
- C. b, c
- D. b, d

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

*I powoli dym rzedniał, opadał **deszcz piasku**.
Spojrzałem na redutę; – wały, palisady,
Działa i **naszych garstka**, i **wrogów gromady**;
Wszystko jako sen znikło*

W przytoczonym wyżej fragmencie wiersza wyróżnione pary wyrazów tworzą ze sobą związek

- A. zgody.
- B. rządu.
- C. główny.
- D. przynależności.

Zadanie 8. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Grzech piąty: „Reduta Ordona” Zbigniewa Załuskiego to przykład tekstu

- A. naukowego.
- B. użytkowego.
- C. literackiego.
- D. publicystycznego.

Zadanie 9. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	Zbigniew Załuski polemizuje z poglądem, że Polacy mają szczególną skłonność do bezsensownego umierania z ojczyznę.	TAK	NIE
2.	Zdaniem Zbigniewa Załuskiego opowieść Stefana Garczyńskiego była raczej streszczeniem rodzącej się legendy niż własnych doświadczeń.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 10. (0–1)

Dokończ zdanie i wskaż fałszywe stwierdzenie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

Z rozważań autora wynika, że utwór Adama Mickiewicza jest zgodny z historycznym przekazem w kontekście

- A. nazwiska głównego bohatera zdarzeń.
- B. chronologii zdarzeń w przebiegu walki.
- C. losu oficera dowodzącego obroną reduty.
- D. stosunku sił walczących ze sobą żołnierzy.
- E. narodowości żołnierzy uczestniczących w boju.

Zadanie 11. (0–2)

Odwołując się do utworu Adama Mickiewicza i wykorzystując informacje biograficzne zawarte w tekście Zbigniewa Żaluskiego, wyjaśnij, dlaczego młot stał się silniejszy od prawdy i sprawił, że w zbiorowej pamięci Ordon pozostał postacią legendarną.

Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH

Zadanie 12. (0–2)

Czy w swoim tekście Zbigniew Żaluski odbrązawia* biografię J.K. Ordona, czy może tylko odmitologizowuje jego literackie wcielenie? Sformułuj tezę i argument na jej poparcie.

* odbrązowić – podważyć legendę otaczającą jakąś postać historyczną, jakiś fakt historyczny

Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH

Zadanie 13. (0–1)

Wyjaśnij, w jaki sposób przedrostek *od-* zmodyfikował znaczenie wyrazów *odbrązawiać* i *odmitologizować*.

Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH

Zadanie 14. (0–1)

Pierwszym trzem akapitom tekstu przyporządkuj funkcję, jaką pełnią w stosunku do sąsiadujących z nimi fragmentów tekstu, wstawiając w pustą kratkę odpowiednią literę.

A	B	C	D
Uszczegółowienie treści przez podanie konkretnych przykładów.	Zasygnalizowanie tematu rozważań.	Sygnal rozwinięcia wątku rozważań.	Przejście od rozważań do wniosków.

	<i>Najwspanialsze, [...] dzieła naszej literatury, wsparte tysiącnymi komentarzami, wypowiedziami, opiniami i półsłówkami, od lat ugruntowują w nas obrazy, z których łatwo wyniknąć może, iż rzeczywiście nieprzecieżalnym pragnieniem każdego z Polaków jest... jak najprędzej umrzeć za ojczyznę.</i>
	<i>Wymienione tu sztandarowe przykłady literacko-wychowawcze świadczą dobitnie o druzgocącej (jakoby...) predylekcji Polaków do straceńczych postaw, o narodowej pasji popełniania patriotycznych samobójstw za pomocą materiałów wybuchowych.</i>
	<i>Sienkiewicz sławił Wołodyjowskiego grzebiącego się pod ruinami Kamieńca, Mickiewicz – Ordona wysadzającego się w powietrze wraz ze swoją redutą. Gałczyński – obrońców Westerplatte: „Teraz wznosimy się wśród chmur – żołnierze z Westerplatte”.</i>

Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH

Zadanie 15. (0–1)

Które sformułowanie służące podkreśleniu spójności tekstu sygnalizuje przeciwstawienie? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. *Wymienione tu sztandarowe przykłady [...] świadczą dobitnie, że...*
- B. *Adam Mickiewicz co prawda też wielki autorytet, ale wiadomo...*
- C. *Sądzić należy, że i sam Ordon [...] nie przejmował się...*
- D. *Gwoli ścisłości zaznaczyć należy, iż ...*

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Tekst Zbigniewa Żałuskiego kończy się pytaniem, ponieważ autor chce

- A. nawiązać bliższy kontakt z czytelnikami.
- B. podkreślić swój dystans do prezentowanych zjawisk.
- C. zaakcentować subiektywność prezentowanych poglądów.
- D. zachęcić czytelnika do zajęcia stanowiska w omawianej sprawie.

Zadanie 17. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

Przytoczona w tekście anegdota o spotkaniu w salonie drezdeńskim jest

1.	przestroga, żeby z literackich fantazji nie wyciągać wniosków o polskim patriotycznym nierozsądku i narodowej pasji umierania.	TAK	NIE
2.	dowodem na to, że byli powstańcy z dystansem odnosili się do tych, którzy uważali za bohaterstwo wyłącznie śmierć za ojczyznę.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 18. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Tekst Zbigniewa Żałuskiego ma charakter perswazyjny, ponieważ autor

- A. w argumentacji odwołuje się do faktów historycznych.
- B. właściwym adresatem swojej wypowiedzi czyni czytelnika.
- C. stawia inne tezy od prezentowanych przez jego oponentów.
- D. jego opinie są subiektywne i nacechowane emocjonalnie.
- E. nakłania odbiorcę do przyjęcia jego osobistych poglądów.
- F. przytacza przykłady z literatury na poparcie swojej tezy.

Zadanie 19. (0–2)

Zabierz głos w dyskusji na temat, czy dzieła literackie mogą zastąpić podręcznik do historii. Przedstaw swoje stanowisko i poprzyj je argumentem oraz stosownym przykładem.

**Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH**

Zadanie 20. (0–3)

Wypisz z tekstu Zbigniewa Żaluskiego po jednym przykładzie użycia cudzysłowu w podanych funkcjach. Uzupełnij tabelę.

Cudzysłów:	
A. jako znak cytowania, przytoczenia	
B. służący do wyodrębnienia w tekście wyrażen o znaczeniu przenośnym.	
C. służący do wyodrębnienia wyrazów użytych ironicznie	

**Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH**

Zadanie 21. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–3. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

Wyraz *gwoli* użyty w zdaniu *Gwoli ścisłości zaznaczyć należy* we współczesnej polszczyźnie jest

A.	neologizmem,	ponieważ	1.	używany jest tylko w swobodnej mowie potocznej.
			2.	został utworzony na potrzeby tekstu.
B.	archaizmem,		3.	wyszedł z powszechnego użycia w języku.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Poprawna odpowiedź to A i 1
- B. Poprawna odpowiedź to A i 2
- C. Poprawna odpowiedź to A i 3
- D. Poprawna odpowiedź to B i 1
- E. Poprawna odpowiedź to B i 2
- F. Poprawna odpowiedź to B i 3

Zadanie 22. (0–1)

Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk.

Wyraz wyróżniony w wypowiedzeniu *Nasłuchawszy się w Dreźnie przy dobrym winku opowieści uczestnika powstania, Stefana Garczyńskiego, napisał Mickiewicz swe słynne „opowiadanie adiutanta”*, jest **a/b** _____, użytym w celu **c/d** _____

a. zgrubieniem	c. określenia ilości i jakości spożywanego trunku.
b. zdrobieniem	d. ironicznego skomentowania postawy poety.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. a, c
B. a, d
C. b, c
D. b, d

Zadania od 23. do 27. do tekstu Jerzego Bralczyka *500 zdań polskich*

Jerzy Bralczyk

LITWO! OJCZYŻNO MOJA! TY JESTEŚ JAK ZDROWIE; [Fragment]

[...] to największe arcydzieło narodowe, a tu ta Litwa na początku. Znajdując ją niestosowną, czasem w wypisach¹ zastępowano ją Polską.

W latach trzydziestych poprzedzającego² wieku pewien emigrant z cesarstwa rosyjskiego, o którego narodowość spory wciąż się toczą, napisał w stolicy Francji poemat o Białorusi, nazywając ją Litwą. Jak to dobrze, że napisał go wierszem, i do tego po polsku.

Jerzy Bralczyk, *500 zdań polskich*. Warszawa 2015.

¹ **wypisy** – podręcznik z utworami lub fragmentami utworów literackich różnych autorów

² **poprzedzający** – uprzedni w stosunku do przeszłego (zeszłego)

Zadanie 23. (0–1)

Uzupełnij luki w tekście odpowiednimi terminami z zakresu teorii literatury.

Rozważania Jerzego Bralczyka dotyczą powszechnie znanego fragmentu „Pana Tadeusza”, którym jest _____ czyli rozbudowana _____ o podniosłym charakterze otwierająca _____ i rozpoczynająca się od słów *Litwo! Ojczyżno moja!*

**Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH**

Zadanie 24. (0–1)

Przedstaw argument, który mógłby posłużyć w dyskusji z autorami wypisów jako uzasadnienie tezy, że ich ingerencja w oryginalny tekst *Pana Tadeusza* była nieuzasadniona.

**Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH**

Zadanie 25. (0–1)

Przeczytaj definicję ze słownika, a następnie wyjaśnij, na czym polega paradoksalność sytuacji przedstawionej przez Jerzego Bralczyka w drugim akapicie.

paradoks

«pogląd, twierdzenie zaskakująco sprzeczne z przyjętym powszechnie mniemaniem, często ujęte w formę błyskotliwego aforyzmu; też: sytuacja pozornie niemożliwa, w której współistnieją dwa całkowicie różne lub wykluczające się fakty»

**Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH**

Zadanie 26. (0–1)

Jakie stanowisko przyjmuje Jerzy Bralczyk w sporze o narodowość autora *Pana Tadeusza*? Swoją odpowiedź uzasadnij, odwołując się do przytoczonego fragmentu tekstu.

**Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH**

Zadanie 27. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	Wyrazy <i>ojczyzna</i> i <i>obczyzna</i> są antonimami.	TAK	NIE
2.	<i>Emigrant</i> i <i>tubylec</i> to wyrazy o znaczeniu bliskoznacznym.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadania od 28. do 33. do tekstu Melchiora Wańkowicza *Szkice spod Monte Cassino*

Melchior Wańkowicz

WIDZĘ CIEBIE, ZIEMIO MĘKI, POLE CHWAŁY... [Fragment]

„Kubuś”¹ nabiera wysokości bardzo stromo, mruga żyroskop.

Dolina rzeki Volturno ucieka w dół. Lecimy za łańcuch gór – nad doliną rzeki Rapido...

I nad miejsce właśnie wygasłej bitwy.

Widzę ciebie ponownie, ziemio męki, pole chwały. Tam, w dole zakłęśła się w krzakach przeczuwana tylko przez zabijanych i ranionych prawda o tobie, przebłyskująca w ostatniej godzinie dowódcy kompanii, przed którym „rozwarła się przepaść nierozeznana na mapie”, dowódcy czołgów, którego przedśmiertny meldunek sygnalizuje niezidentyfikowane wzgórze „nagle wyrosłe” – wzgórze Widmo.

Ale ja teraz – mając pod sobą teren niezadymiony, nie obawiając się messerschmittów ani niemieckich pelotek² – widzę.

Już to dla mnie nie pusty amfiteatr³ – teren walki – oczekujący na krwawe igrzysko.

Żyje mi w oczach każdy szczyt, jar, ścieżka, każde urwisko, kotlinka, spad.

Ziemia ta dla mnie nie jest zastygłym stołem plastycznym⁴ – te wszystkie jej stoki i przeciwstoki, zakrzaczenia, głazowiska grają swoim odrębnym życiem w miarę jak przypominam – co się tu działo. Tu – gdzie obie strony rzuciły pół miliona pocisków armatnich i moździerzowych i niezliczoną ilość pocisków z broni maszynowej.

To już nie jest amfiteatr martwy – to twarz potwora.

Cairo – jak czoło jednookie.

Widmo i 593 – jak potworne gęby chłonne. Jak żuchwy żujące – 569, 575 San Angelo.

Gardziel – jak przełyk.

Droga Saperów i Droga 3 DSK – ramiona ośmiornicy wciągające żer.

Kotliny wyładowane trupami – jak bandzioch⁵ wiecznie nienapełniony.

Klasztor – jak czarne, złe serce, tłukące się w pierś monstrum.

Ścieżki, którymi, jak rynsztokami, płynęła krew – jak gargantuiczne⁶ zmarszczki, kurczące się spazmem szatańskiego śmiechu.

Potwór straszliwy, przywarowany w zieloności wzgórz, spowinięty w wiosnę, maki, słowiki zwabił ludzi prostych i wierzących i żuchwy poszły w ruch. Przepoławiało się, bluzgotało, krwawiło mięso ludzkie, działały potworne żuchwy, zasilane wciąż nowym żerem, obleśną gębą oblepioną strzępami wywalonych jelit, rozprysniętych mózgów, okrucami miażdżonych kości.

Widzę wywalone wnętrzości Królaka, spalony trup Bobonia, usmażonych Nieckowskiego, Białeckiego, Karczewicza, Ambrożęja, Sienkiewicza, zabijanego na raty Tereszczuka; przecięte wpół ciało Barglewicza; nogę jak pień strzaskany Świetlickiego; Wróbla i Rysieckiego z pogruchotanymi obu nogami; [...] nogi trupów drutem wiązane – ofiar ziemi-potwora.

Cóż zrobić, że zda się to złą literaturą, kiedy muszę świadczyć o życiu, nie literaturze.

Melchior Wańkowicz, *Szkice spod Monte Cassino*. Warszawa 1997

¹ „Kubuś” – (ang. *piper cub*) spolszczona popularna nazwa małych samolotów używanych m.in. do zwiadu

² **pelotka** – skrót od słowa ‘przeciwlotniczy’; tutaj: działa przeciwlotnicze

³ **amfiteatr** – odkryta okrągła arena, otoczona wznoszącymi się schodkowo rzędami siedzeń dla widzów

⁴ **stół plastyczny** – fizyczny model terenu używany dawniej do planowania działań wojskowych

⁵ **bandzioch** – *posp.* brzuch, żołądek

⁶ **gargantuiczne** – nadnaturalnie wielkie

Zadanie 28. (0–1)

Wyjaśnij zasadność użycia słowa *szkice* w tytule książki Melchiora Wańkowicza.

**Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH**

Zadanie 29. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Szkice spod Monte Cassino Melchiora Wańkowicza to

- A. monografia historyczna szczegółowo dokumentująca bitwę.
- B. zbiór wspomnień żołnierzy uczestniczących w walce.
- C. chronologicznie uporządkowany reportaż wojenny.
- D. powieść o rozbudowanej wielowątkowej fabule.
- E. dziennik korespondenta wojennego.

Zadanie 30. (0–1)

Dokończ zdanie i wskaż **falszywe** stwierdzenie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

W przytoczonym fragmencie *Szkiców spod Monte Cassino* narrator

- A. korzysta z dostępnych dokumentów, map i relacji uczestników.
- B. skupia się głównie na topograficznym opisie miejsca bitwy.
- C. przedstawia autentyczne postacie, miejsca i wydarzenia.
- D. nie ukrywa swojej roli świadka i uczestnika zdarzeń.
- E. dzieli się swoimi osobistymi refleksjami i emocjami.
- F. posługuje się językiem zbliżonym do literackiego.

Zadanie 31. (0–1)

W przedostatnim akapicie przytoczonego fragmentu tekstu przywołane są nazwiska żołnierzy i przyczyny ich śmierci. Wyjaśnij, czemu służy ten zabieg kompozycyjny.

Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH

Zadanie 32. (0–2)

*Już to dla mnie nie pusty amfiteatr – teren walki – oczekujący na krwawe igrzysko. [...]
To już nie jest amfiteatr martwy – to twarz potwora.*

Cairo – jak czoło jednookie.

Widmo i 593 – jak potworne gęby chłonne. Jak żuchwy żujące – 569, 575 San Angelo.

Gardziel – jak przełyk. [...]

Kotliny wyladowane trupami – jak bandzioch wiecznie nienapełniony.

Klasztor – jak czarne, złe serce, tłukące się w pierś monstrum.

W przytoczonym fragmencie tekstu porównania wskazują na wyraźne odniesienie do antycznego mitu. Wyjaśnij, kim był ów mityczny potwór i czym się charakteryzował.

Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH

Zadanie 33. (0–1)

Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk.

Wyróżnione w wypowiedzeniu rzeczowniki *Widzę ciebie ponownie, **ziemio** męki, **pole** chwały* występują w **a/b** _____, a określające je wyrazy pełnią w zdaniu funkcję **c/d** _____.

a. mianownika	c. dopełnienia
b. wołacza	d. przydawki

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. a, c
- B. a, d
- C. b, c
- D. b, d

Zadanie 34. (0–10)

Ojczyznę kocha się nie dlatego, że wielka, ale że własna. Rozwiń tę myśl, odwołując się do dwóch poznanych tekstów literackich i swoich własnych przemyśleń na temat patriotyzmu.

Twoja praca powinna zająć nie mniej niż połowę wyznaczonego miejsca lub liczyć co najmniej 250 słów.

**Odpowiedź zapisz na
KARCIE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ OTWARTYCH**